

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Össztalozás

708

Szerző: *Rókas Sándor*

Hely

Barangolás az ókori Egyiptomban

1958

Látogatás a Szépművészeti Múzeum egyiptomi kiállításán

Néporabadság 1958. X. 31.

Helyszám

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Számjelölés

Álszakállas férfifej.

Piramis, múmia, szfinx, fáraó... E négy név jut az ember eszébe, amikor Egyiptomról hall. Fiatalkori vágyaink netovábbja volt a sivatag homokjával dacoló piramis titkának megfejtése, a bebalzsamozott múmia ötezer éves rejtélyének kiderítése, Egyiptom az álmok földje volt számunkra.

A Szépművészeti Múzeum egyiptomi kiállítása e föld öt-hat-ezer éves történetéből ad ízelítőt. Több ezer kilométeres utazás nélkül is hatalmas sétatéhetünk az egyiptomi múltban, végignézzve a kiállítás anyagát, a halott kultusz emlékeit, a bronzszobrokat, a kőfaragásokat, az idők viharát álló textiliákat.

De ne vágjunk a látnivalók elébe. Nézzük sorjában a kiállítást, amelynek anyagához mérhető nemigen van Közép-Európában. A földszinti teremben gyűjtötték össze a kiállítás rendezői a halottkultusz csodálatos épségben megmaradt emlékeit. Az Egyiptomban

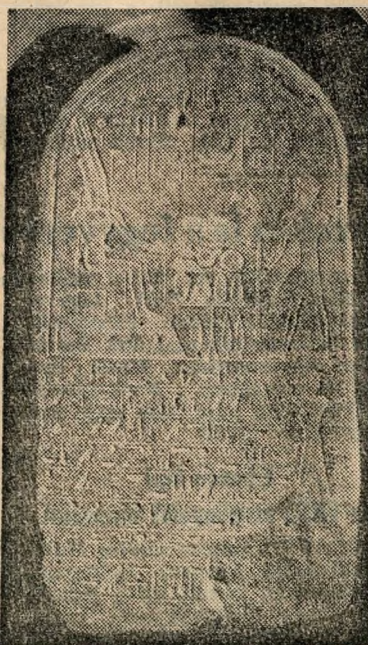
kialakult felfogás szerint a földi út befejeztével a halott tovább folytatja életét a túlvilágon. A halhatatlanság számára szolgáló építmény először csak a fáraóknak járt, később azonban azoknak az előkelőknek is, akiket a fáraó erre méltónak tartott. A túlvilági élethez szükséges volt a test épségben tartása. E hit alapján fejlődött ki a test bebalzsamozása, s ennek alapján konzer váltak titokzatos eljárásukkal halottaikat, hogy néhány ezer év múltán is csodálatba ejtsék a tudósokat és laikusokat egyaránt.

A legnagyobb érdeklődésre a múmiák tarthatnak számot. Kettő van belőlük, 3000–3500 évesek. Körülöttük festett fából készült múmia-koporsók, amelyek évezredekken keresztül megtartották csillogó, élénk színeiket (az ember hitetlenkedve kérdezi minduntalan a vezetőtől: ez az eredeti festés, nem festették újra néhány éve?), színes koporsó-maradványok, kanopuszok (belsőresztartók) s végül úgynevezett usébtí szobrocskák, amelyeket ugyanúgy bepólyáztak, fakoporsóba tettek, mint az eredeti múmiát. Miért? Mert az egyiptomiak hite szerint a halott a túlvilágon kötelessé volt megművelni az istenek földjét, ha arra felszólították.

Igen ám, de az egyiptomi nagyvárosok kényelemhez és munkátalansághoz szokott főurai e világon sem dolgoztak, s így a túlvilágon sem fülött fogukhoz a munka. Ezért tették velük egy sárba ezeket a faszobrocskákat, akiknek gazdájuk helyett kellett jelentkezniük és a munkát elvégezniük, ha erre felszólították őket. Kegyes család.

Mielőtt a felső terembe érünk,

még sok mindennel megismerkedhetünk. Közvetlenül a feljárat mellett sorakozik néhány házi használatra szánt, kézzel és korongon formált agyagedény. A nagyobbak gabona tárolására szolgáltak, a kisebbekben bort, olajat, sőt tarthattak. A lépcsőfeljárat falán múmiatakarón készletek, múmia- és koporsómaszkok. Az ember számára érthetetlen, miképpen maradt meg 3000–4000 éven keresztül viszonylag épségben a készítésüknél felhasznált vászon, az írásra használt papírusz.

Vörös homokkőből faragott emlékkő.

Míg ezen tündönk, felérünk az emeletre. Közvetlenül a feljáratnál a gyűjtemény egyik legszebb darabja öltik az ember szemébe: hatalmas, az időszámításunk előtti XV. századból származó vörös homokkőből készült emlékkő. Rajta III. Tutmosis fáraó, amint virágáldozatot mutat be az egyiptomi új birodalom leghatalmasabb istenének, Amon-Rének. A fő érdekessége a felirat, amelynél a betűk nemcsak a mondanivaló közlésére szolgálnak, hanem díszítő elemek is. Mi bizonyítja ezt? Az egyiptomi írás jobbról balra haladva olvasható. Ahol azonban a kép megkomponálása szempontjából előnyösebb a balról jobbra haladó írássor, ott a sírők művésze minden további nélkül túltette magát a hagyományokon.

Az emeleti terem leggazdagabb része a szoborgyűjtemény. Az egyik legszebb darab a mészkőből készült álszakállas férfifej. Hangsúlyozni az egyiket kell, mert az ember nehezen állapít meg sorrendet az öntéssel készült bronzszobrocskák – a sólyomként ábrázolt Horus, Apis-bika, Újév-istennő s a többiek között. Ne is próbálkozzunk a rangsorolással, mert minden újabb darab nézegetésekor fel kellene borítani az addigi sorrendet.

Egy kis terem s mennyi, de mennyi érdekesség felsorolni is sok: fogadalmi szobrok, Sesonk trónörökös szobra, festett faszobrocskák, fajanszszobrocskák, állatmúmiák, amulett-gyűjtemény, napi használati tárgyak. E darabok mindegyike is külön-külön tanulmány tárgya, mi azonban csak egyet ragadunk ki a sok

Közép-egyiptomi templomból származó faltöredék (fehér keretben I. Ptolemaios névjele).

közül, amit a felsorolásban szándékosan nem is említettünk. Ez az I. Ptolemaios uralkodása idejéből való, közép-egyiptomi templomból származó faltöredék-csoport. Nem is azért, mert ezek különleges eljárással készült, úgynevezett vájt reliefek, azért sem, mert a világon csaknem egyedül álló darabok, hanem azért, mert a töredékeken látható Ptolemaios kézjegye, amelynek társa az egyiptomi írás megfejtésül szolgált.

A kép, amit a kiállításról adtunk, nagyon vázlatos. Egy hírlapi tudósításban nem is igen futja többre. De a képet mindenki ki-gépezheti saját tapasztalataiból, szánjon időt erre az egyiptomi utazásra, barangoljon egy-két órát az emberi történelem talán hazánkban fellelhető legrégebb emlékei között.

Rókas Sándor